

АНОТАЦІЯ

Вирізнявальною особливістю сучасного етапу розвитку гуманітарних наук є інтеграція досягнень лінгвістики, педагогіки, психології, філософії та логіки, соціології, антропології та етнології, літературознавства, політології на шляху створення загальної теорії комунікації, у фокусі якої перебуває проблема взаємодії – на рівні мови, особистості, суспільства, культури. Сучасна антропоцентрична лінгвістика орієнтується не просто на людину, а на увесь комплекс гуманітарних знань, які дозволяють пояснити й описати власне лінгвістичний феномен. Аналіз дискурсу, активно використовуваний у різних сферах гуманітарного знання, зумовив загальну спрямованість цього дослідження на багатобічне вивчення процесів текстопородження в навчально-педагогічній ситуації.

Педагогічний дискурс – різновид статусно-орієнтованих типів дискурсу. Він вивчається не тільки лінгвістикою, але і лінгводидактики. Педагогічна лінгвістика – це теорія ефективної мовної комунікації в освітній сфері, практика її оптимізації. У понятійному апараті лінгвістичної дискурсології і педагогічної лінгвістики є багато спільного: комунікативна ситуація, адресат і адресант, стратегії і тактики мовного впливу, жанри мовлення, мовні засоби впливу та ін. В той же час їх об'єкт, предмет, методологія досліджень, категоріальний апарат істотно розрізняються. Об'єкт вивчення в педагогічній лінгвістиці – «система професійно-педагогічних умінь учителя в структурі педагогічного дискурсу, виявляються в мовленнєвій поведінці педагога». Предметом є «методика навчання доречного використання мовних засобів активізації емоційно-інтелектуального потенціалу учасників навчально-педагогічного дискурсу». Методи педагогічної лінгвістики орієнтуються на Homo Verbo Agens (людини, чинного словом) як ключову фігуру мовної діяльності і включають спостереження за мовною діяльністю вчителя, проведення педагогічних вимірювань, педагогічний експеримент по впровадженню в навчальний процес системи риторичної підготовки фахівців, опитування, анкетування, тестування рівня підготовленості фахівців в освітній сфері та рівня сформованості їх риторичних знань.

Мета дисципліни: формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя.

Завдання:

- оволодіння знаннями про правила й норми спілкування, про вимоги до мовної поведінки в різних комунікативно-мовних педагогічних ситуаціях, способах створення й інтерпретації навчально-наукових, дидактичних і конversaційних текстів, що функціонують в освітній сфері;
- оволодіння комунікативно-мовними вміннями в цій галузі;
- усвідомлення специфіки педагогічного спілкування, особливостей комунікативно-мовних ситуацій, характерних для професійної діяльності вчителя;

- оволодіння вмінням вирішувати комунікативні й мовні завдання в конкретній ситуації спілкування;
- оволодіння досвідом аналізу й створення професійно значимих типів висловлювань;
- розвиток творчо активної дискурсивної особистості, що вміє застосовувати отримані знання й сформовані вміння в нових постійно мінливих умовах вияву тієї або іншої комунікативної ситуації, здатної шукати й знаходити власне рішення різноманітних професійних завдань.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти **компетентностей і програмних результатів** навчання відповідно до освітньо-професійної програми *Середня освіта (Мова і література (англійська))* спеціальності *014 Середня освіта (Мова і література (англійська))*, а саме:

Загальні:

- Здатність організовувати і здійснювати освітню діяльність на основі цілісного і системного наукового світогляду з використанням знань в області філософії освіти, здатність аналізувати, оцінювати та застосовувати сучасні наукові досягнення в галузі мовознавства.
- Здатність планувати і вирішувати завдання власного особистісного та професійного розвитку.
- Здатність реалізувати ефективні психолого-педагогічні стратегії існування людини у суспільстві в умовах сучасного глобалізованого соціокультурного середовища.
- Здатність усвідомлювати моделі світу, природу, причинно-наслідкові закономірності розвитку суспільства і зв'язки різних культур; набувати культурного досвіду для осягнення загальнолюдських цінностей; засвоювати і реалізовувати наукові та культурні досягнення світової цивілізації з поважним ставленням до різних культур, релігій, прав народів і людини та ідеї збереження миру та толерантного існування.
- Здатність реалізовувати у професійній діяльності настанови толерантності та гуманності, у контексті сучасної мультикультурності, на основі загальнолюдських цінностей та критичного оцінювання соціально-політичних, економічних подій і явищ, культурних реалій сьогодення.
- Здатність здійснювати пошук, оброблення, систематизацію, контекстуалізацію та інтерпретацію загальнонаукової інформації з різних джерел, а також генерувати нові ідеї для вирішення практичних професійних завдань, зокрема у міждисциплінарних галузях.
- Здатність орієнтуватися в інформаційних та Internet джерелах, працювати з бібліотечними фондами, критично ставитись до отриманої інформації, усвідомлювати цінності суб'єктивної позиції в інформаційному просторі, володіння комп'ютерною та інформаційною культурою.
- Здатність працювати у професійній групі, дотримуючись етичних норм

професійної діяльності.

Фахові:

- Здатність реалізувати рівень мовної та мовленнєвої компетентностей, достатній для забезпечення успішного спілкування в професійній та громадській сферах, оперування лексичними, граматичними аспектами, ефективними засобами творення цілісного усного й писемного тексту, здатність до реалізації професійних усних презентацій.
- Здатність використовувати базові знання про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасної лінгвістики, психології.
- Здатність моделювати інноваційне освітнє середовище та конструювати зміст, форми, методи та засоби навчання українській мові і літературі, психології у середній та вищій школі, у закладах підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців.
- Здатність реалізувати достатній рівень мовної та мовленнєвої компетентностей на основі теорії та практики дискурсивного аналізу
- Здатність використовувати мовні засоби та мовленнєві структури у різних типах дискурсу, зокрема у професійному.
- Здатність розуміти національну та соціокультурну специфіку мовленнєвої поведінки носіїв різних мов та здійснювати ефективні комунікативні контакти.
- Здатність обирати ефективні стратегії для вирішення комунікативних завдань.
- Здатність оперувати ключовими поняттями фахових дисциплін та розуміти об'єктивні тенденції розвитку сучасної філології, психології.

Результати навчання – згідно з вимогами освітньо-професійної програми компетентності, якими повинен оволодіти здобувач у результаті вивчення курсу:

- Оволодіння способами створення й інтерпретації навчально-наукових, дидактичних і конwersаційних текстів, що функціонують в професійній сфері, досвідом аналізу й створення професійно значимих типів висловлень.
- Виконання письмових і усних завдань на основі аналізу відеозаписів, постійних цілеспрямованих спостережень за мовою в різних ситуаціях спілкування, у тому числі й професійного.
- Результативна діяльність у професійній групі, дотримання етичних норм професійної діяльності.
- Планування освітнього процесу, прогнозування його основних показників, ґрунтуючись на сучасних теоретичних та методичних знаннях у галузі педагогіки та психології.
- Рівень мовної та мовленнєвої компетентностей, достатній для забезпечення успішного спілкування в професійній та громадській сферах, оперування лексичними, граматичними аспектами, стилістичними ознаками української мови, ефективними засобами

творення цілісного усного й писемного тексту, реалізація професійних усних презентацій із подальшою дискусією.

- Ефективне використання базових знань про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасної педагогічної науки, лінгвістики та літературознавства, психології.
- Розуміння культурологічних традицій та лінгвокраїнознавчих особливостей мовленнєвої і немовленнєвої поведінки носіїв різних мов.
- Реалізація достатнього рівня мовної та мовленнєвої компетентностей на основі теорії та практики дискурсивного аналізу.
- Використання мовних засобів та мовленнєвих структур у різних типах дискурсу, зокрема у професійному.
- Розуміння національної та соціокультурної специфіки мовленнєвої поведінки носіїв різних мов та здійснення ефективних комунікативних контактів.
- Використання ефективних стратегій для вирішення комунікативних завдань.

Методи навчання і викладання. Репродуктивний, пояснювально-ілюстративний, проблемного викладу навчального матеріалу, частково-пошуковий, дослідницький, комбінований, компаративний, фундаментальний, інтертекстуальний.

Навчальна дисципліна «Педагогічна лінгвістика» належить до вибіркових дисциплін циклу професійної підготовки. Під час вивчення цієї дисципліни використовуються базові знання, отримані з таких дисциплін (**пререквізитів**): «Вступ до мовознавства», «Сучасні напрямки лінгвокогнітології», «Теорія мовленнєвої комунікації», «Лінгвокультурологія», «Психолінгвістика», «Лінгвістичний аналіз тексту» тощо.